

УДК 330.556:330.322(477)

О. В. Дурандіна

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ТЕМПІВ ПРИРОСТУ ВВП ТА ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

INTERDEPENDENCE OF GROSS DOMESTIC PRODUCT RATE OF INCREASE AND INVESTMENT RATE OF INCREASE IN UKRAINE

Аннотация

Статья посвящена проблемам взаимозависимости темпов прироста ВВП и инвестиций. Чем выше темпы прироста ВВП, тем более значительной является возможность для расширенного воспроизводства инвестиционных ресурсов и формирования на этой основе наиболее рациональной инвестиционной политики.

Автор пытается найти ответ на вопрос, как создать выходной импульс растущей инновационной активности и экономического роста. С этой целью была проанализирована динамика показателей ВВП и инвестиций с 2007 по 2011 год. Результаты представлены в виде темпов прироста показателей и в виде диаграммы. На основе этих данных можно проследить взаимосвязи, образующиеся между динамикой инвестиций и валовым внутренним продуктом.

Выводом данного исследования является следующий тезис: момент достижения наибольшего темпа прироста показателя является исходным импульсом для его увеличения, но через определенный временной лаг. Когда показатель достигает своего максимального значения, темпы прироста уже могут быть меньше предыдущих.

Ключевые слова: инвестиции, ВВП, темп прироста, инвестиционная активность, экономический рост, экономический кризис.

Анотація

Стаття присвячена проблемам взаємозалежності темпів приросту ВВП та інвестицій. Чим вищі темпи приросту ВВП, тим значнішою є можливість для розширеного відтворення інвестиційних ресурсів і формування на цій основі найбільш раціональної інвестиційної політики.

Автор намагається знайти відповідь на питання, як створити вихідний імпульс зростаючої інноваційної активності та економічного зростання. З цією метою було проаналізовано динаміку показників ВВП та інвестицій з

2007 до 2011 року. Результати представлені у вигляді темпів приросту показників та у вигляді діаграми. На основі цих даних можна простежити взаємозв'язки, що утворюються між динамікою інвестицій та валовим внутрішнім продуктом.

Висновком даного дослідження є теза, що момент досягнення найбільшого темпу приросту показника є вихідним імпульсом для його збільшення, але через певний часовий лаг. Коли показник набуває свого максимального значення, темпи приросту вже можуть бути меншими за попередні.

Ключові слова: інвестиції, ВВП, темп приросту, інвестиційна активність, економічне зростання, економічна криза.

Annotation

The article deals with the problems of interdependence of the GDP and investment growth.

The author tries to find out the ways to create output pulse to increase innovation activity and economic growth. With this purpose, the GDP and investment performance dynamics from 2007 to 2011 have been analyzed. The results are presented as the growth rate and a diagram. Due to these data it is possible to trace the relationships formed between the investment dynamics and the gross domestic product.

The conclusion of this study is the following: the time of the greatest criterion growth rate achieved is the initial impetus for its growth, but after a certain time lag. When the criterion reaches its maximum value, the growth rate may become smaller than they use to be.

Key words: investment, GDP growth, investment activity, economic growth, economic crisis.

Провідна роль інвестицій у суспільному виробництві зумовлюється не лише тим, що вони, трансформуючись на елементи реального капіталу, формують матеріальну основу суспільного виробництва і створюють реальні передумови для розширеного відтворення. Модернізація економіки на основі технологічного інноваційного оновлення стимулює інвестиції, викликає необхідний підйом або «хвилю» інвестиційних витрат [2].

Безперечно, зв'язок інвестиційної активності й економічного зростання не є одностороннім. Економічне зростання, що залежить від інвестиційної активності, у свою чергу, зумовлює реальні можливості країни в інвестуванні на кожному етапі розвитку. Інакше, чим вищі темпи приросту ВВП, тим значнішою є можливість для

розширеного відтворення інвестиційних ресурсів і формування на цій основі найбільш раціональної інвестиційної політики.

Взаємозв'язок і взаємозалежність ВВП та інвестицій у своїх роботах досліджували В. Г. Федоренко [3], Т. Г. Затонацька [2], А. Ф. Гойко [4], Н. Бутко [5], В. В. Мортіков [6], А. А. Пересада [7].

В. Г. Федоренко у своїх працях висловлював думку, що поточний стан економіки визначається діяльністю господарюючих суб'єктів, майбутній – обсягами інвестицій у виробництво. Від того, яку частину ВВП країна витрачає на створення матеріально-технічної та фінансової бази нових виробництв товарів та послуг, залежать майбутні обсяги ВВП та відповідно добробут населення [8].

У цілому взаємозумовленість зв'язку узагальнюючих показників економічного розвитку досить очевидна. Складніше знайти відповідь на питання, як створити вихідний імпульс зростаючої інноваційної активності та економічного зростання.

Метою статті є аналіз взаємозалежності темпів приросту ВВП та інвестицій в Україні.

Практика свідчить, що необхідною умовою розвитку економіки є висока інвестиційна активність [4]. Вона досягається за допомогою зростання обсягів інвестицій та найбільш ефективних напрямів їх реалізації у пріоритетних секторах матеріального виробництва і соціальної сфери. Інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі і визначають конкурентні позиції країни на світових ринках.

Взаємозв'язок показників ВВП та інвестицій було досліджено [1] за допомогою коефіцієнта кореляції. Результати аналізу (коефіцієнт = 0,823) свідчать про сильний взаємозв'язок і взаємозалежність показників, що аналізуються. Присутня позитивна кореляція, тобто збільшення однієї величини спричинить збільшення іншої.

Стереотип негативного впливу показника інфляції на обсяг інвестицій можна спростувати, адже коефіцієнт кореляції рівний 0,486 [1] свідчить про середню міру взаємозв'язку досліджуваних показників.

Проаналізуємо динаміку показників ВВП та інвестицій за останні п'ять років у табл. 1 [9].

Показники ВВП та інвестицій у грошовому вираженні у 2007 та

Таблиця 1

**Показники розвитку та інвестування економіки України
в 2007–2011 рр.**

Показники	Роки				
	2007	2008	2009	2010	2011
ВВП, млн грн	720731	948056	913345	1082569	1302079
Темпи приросту ВВП до попереднього року, %	32,5	31,5	-3,7	18,5	20,3
Інвестиції в основний капітал, млн грн	188486	233081	151777	171092	238175
Темпи приросту інвестицій до попереднього року, %	50,5	23,7	-34,9	12,7	39,2
Інвестиції, % від ВВП	26,2	24,6	16,6	15,8	18,3

2008 роках поступово збільшували свої значення. У 2009 році ми можемо спостерігати зменшення їх кількісного значення. Це, звичайно, пов'язано з реакцією економіки України на кризу.

Якщо проаналізувати показники темпів приросту ВВП, можна простежити, що хоча спостерігається збільшення показника у грошовому вираженні у 2008 році, його приріст менший на 1% порівняно з попереднім роком. Цей сигнал свідчить про наближення кризових явищ, що ми спостерігали у 2009 році. З 2010 року темп приросту ВВП показує позитивну динаміку.

Аналізуючи темпи приросту інвестицій, добре видно, що цей показник більш чутливий до змін у світовій економіці. Досягнувши свого максимального значення (50,5%) у 2007 році, у 2008 році приріст становить вже вдвічі менше – 23,7%. Маючи більшу чутливість, темп приросту інвестицій реагує на економічну кризу значенням –34,9%, тоді як темп приросту ВВП становить лише –3,7%. Але вже у 2011 році темп приросту інвестицій становить 39,2%.

Вчені зазначають, що економічне зростання країни забезпечується інвестиціями в основний капітал на рівні 20–30% ВВП, що вважається індикатором інвестиційної безпеки [10].

Виходячи з даних табл. 1, частка інвестицій у ВВП у 2007 та 2008 роках коливалася у межах 25%, що говорить про досягнення

економікою України середнього рівня інвестиційної безпеки. Але починаючи з 2009 року Україна втратила свої позиції, коли частка інвестицій у ВВП стала меншою 20%.

Макроекономічний аналіз показує, що істотне значення має функціональна структура ВВП, а в ньому – та його частка, яка використовується для інвестування [3]. На основі цих даних можна простежити взаємозв'язки, що утворюються між динамікою інвестицій та валовим внутрішнім продуктом.

За підрахунками вчених, інвестиції в економіку повинні перевищувати темпи збільшення ВВП, забезпечуючи належний рівень капіталоемності. Для України при стабільному 1,5-відсотковому прирості ВВП необхідно мати 3,5–4% приросту інвестицій [5].

Співвідношення темпів приросту ВВП та інвестицій в Україні краще спостерігати за допомогою діаграми (рис. 1).

Темпи приросту інвестицій нижче, ніж темпи приросту ВВП в Україні з 2008 по 2010 роки. На початку кризи та на момент виходу різниця складала близько 7%. Найбільший розрив можна спостерігати у 2009 році. І тільки у 2011 році показники перевищення темпу приросту інвестицій над темпом приросту ВВП становили докризові 18%.

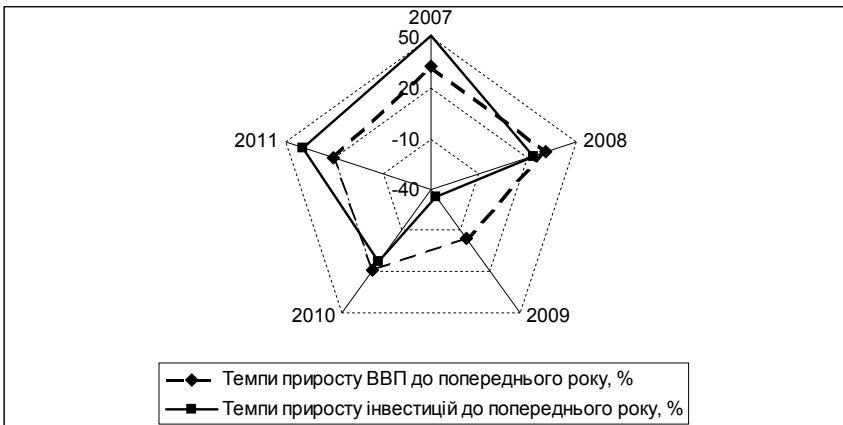

Рис. 1. Темпи приросту ВВП та інвестицій в Україні

Тобто можна зробити висновок, що по 2007 рік Україна знаходилася у фазі стабільного економічного росту. У 2008 році з'явилися перші ознаки спаду набраних обсягів зростання – це зменшення темпу приросту інвестицій по відношенню до попереднього року та його зменшення по відношенню до темпу приросту ВВП, а також зменшення частки інвестицій у ВВП. Та починаючи з 2010 року ситуація економічного зростання стабілізується.

Отже, виявляється цікава тенденція: найбільший темп приросту інвестицій спостерігається у 2007 році, а найбільший показник обсягу інвестицій у грошовому вираженні – у 2008, коли темпи зростання інвестицій починають зменшуватися. Можна зробити висновок, що момент досягнення найбільшого темпу приросту є вихідним імпульсом (поштовхом) для збільшення показника, але через певний часовий лаг (проміжок). Коли показник набуває свого максимального значення, темпи приросту вже можуть бути меншими за попередні.

Інвестиційна активність у країні – важлива передумова розв'язання її соціально-економічних проблем [6]. Саме тому аналіз чинників, що впливають на інвестиційну діяльність, а також її результатів є актуальним завданням економічної науки.

Список літератури

1. Дурандіна О. В. Стратегічні підстави підвищення інвестиційної активності суб'єктів господарювання як чинник економічного зростання держави / О. В. Дурандіна, Т. М. Кірік // Стратегічне управління суб'єктами господарювання: проблеми теорії та практики : монографія / авт. кол. О. Л. Яременко, Г. В. Строкович та ін.; Нар. укр. акад. [каф. економіки підприємства]. – Х. : Вид-во НУА, 2013. – 504 с.
2. Затонацька Т. Г. Стратегія нарощування інвестиційного потенціалу національної економіки / Т. Г. Затонацька, В. Л. Осецький // Фінанси України. – 2006. – № 7. – С. 39.
3. Федоренко В. Инвестиции и экономика Украины / В. Федоренко // Экономика Украины. – 2007. – № 5. – С. 12–16.
4. Гойко А. Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації / А. Ф. Гойко. – К. : ВІРА-Р, 1999. – 320 с.
5. Бутко Н. Инвестиционные аспекты повышения конкурентоспособности экономики / Н. Бутко // Экономика Украины. – 2004. – № 4. – С. 41.

6. Мортіков В. В. Інвестиції і зовнішні ефекти / В. В. Мортіков // Фінанси України. – 2007. – № 2. – С. 120.

7. Пересада А. А. Реалізація інвестиційних проєктів в Україні / А. А. Пересада, В. В. Зубленко // Фінанси України. – 2004. – № 3. – С. 106.

8. Федоренко В. Г. Інвестознавство: підручник / В. Г. Федоренко. – 2-ге вид., переробл. – К. : МАУП, 2002. – 408 с.

9. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua> (18.01.2011).

10. Сухоруков А. Проблемы повышения инвестиционной активности регионов / А. Сухоруков // Экономика Украины. – 2003. – № 8. – С. 16.